

Planering med hänsyn till skogens kulturarv – en checklista

Planera hur skogens kulturmiljöer ska skyddas och vårdas i samband med planering inför föryngringsavverkning, markberedning, plantering, röjning och gallring. Men tänk också på att många objekt inte upptäcks under planeringen, utan vid t.ex. plantering och röjning. Dessa upptäckter måste också fångas upp.

Inomhusstudier

- Komplettera kartmaterialet med information från FMIS och från Skog & Historia-registret. Registren är tillgängliga via Internet (Riksantikvarieämbetets Fornsök och Skogsstyrelsens Skogens Pärlor). För att vara säker på att uppgifterna är aktuella bör den lokala länsstyrelsen eller Skogsstyrelsen kontaktas.
- Tänk på att kontrollera omgivande bestånd! En lämning kan ligga utanför avverkningsområdet, men fornlämningsområdet kan ändå beröra det bestånd du ska avverka.
- Vill du göra mer grundliga efterforskningar kan du prata med hembygdsföreningen, läns museet eller studera äldre historiska och topografiska kartor.

Fältarbete

- Avgränsa alltid kulturmiljöerna under barmarkssäsongen. Kontakta länsstyrelsen eller läns museet i god tid för att få hjälp i fält om avverkningen berör en fornlämning.
- Beskriv kulturmiljön, typ av lämning, storlek, antal, om det finns några äldre skador m.m.
- Gå över hela området för att se om det finns fler kulturmiljöer än de redan registrerade. De inventeringar som finns är översiktliga, och det är inte alls ovanligt att det finns fler lämningar än vad som är registrerat inom området.
- Bestäm ett uppföljningsbart skötsel mål och en skötselmodell för miljön som sträcker sig över en hel omloppstid. Sträva efter att göra kulturmiljön till en avvikande del av beståndet. Använd handbokens förslag på skötsel mål och modeller då de passar. Ställ upp åtgärdsförslag vid föryngring, röjning, gallring och föryngringsavverkning.
- Markera kulturmiljön genom att snitsla området eller genom att ställa kulturstubbar runt lämningen.
- Planera för att undvika körskador. Påverkas kulturmiljön av virkesavläggning, basväg eller stickväg? Ange om skotning måste ske på tjälad eller torr mark eller om risning är nödvändig.
- Planera tidpunkten.

I kulturmiljöer bör inte avverkning och terrängtransport ske i mörker.

Överföring av uppgifter

- För över insamlade uppgifter till det traktdirektiv som ska följa avverkning, markberedning och plantering. Skötsel mål, beskrivning av miljön och andra uppgifter som behövs vid kommande åtgärder förs över till skogsbruksplanen.
- Informera alla som ska arbeta i området. De flesta skador uppstår på grund av att informationen om kulturmiljöerna och deras skötselkrav inte går vidare från planeraren till skördarföraren, till skotarföraren, till föraren vid markberedning o.s.v. Se över rutinerna så att detta fungerar. Enligt kulturminneslagen har markägaren ansvaret.
- Meddela länsstyrelse/länsmuseum och skogsstyrelse om du hittar nya lämningar som inte är registrerade, så att de kan granskas och föras in i FMIS eller Skog & Historia-registret.

Uppföljning

För att ha kontroll över hur kulturmiljöarbetet fungerar är det viktigt att uppföljning av kulturmiljöhänsynen integreras i den övriga uppföljningen.

Det som bör följas upp är

- om de skötsel mål och åtgärder som föreslagits har utförts eller inte
- eventuella skador i kulturmiljöerna, deras omfattning och orsak.

Upptäcker man skador på lämningar ska man kontakta länsstyrelsen eller skogsstyrelsen för att diskutera om och i så fall hur lämningen kan återställas eller vilken annan åtgärd som ska vidtas.